

La frase del dia

“Per aconseguir la República estem disposats a jugar-nos-ho tot, per guanyar la llibertat”

Roger Torrent, PRESIDENT DEL PARLAMENT

Tribuna

Josep-Lluís Carod Rovira. Polític i escriptor

Deu anys sense Caria

Aquest mes d'abril ha fet deu anys, en tenia només 67, de la mort de Rafel Caria, l'intel·lectual alguerès més destacat de la nostra època. Advocat, poeta, lexicògraf, historiador i activista de la identitat algueresa i de la seva relació amb els Països Catalans, va ser també, segons Jordi Carbonell, “el primer poeta alguerès modern”. Als anys setanta havia fundat Sardenya i Llibertat-Moviment Independentista Català de l'Alguer, pel qual va ser conseller municipal, i el seu grup intervenia en alguerès, tant en els plens com en la documentació escrita. Com a empleat de l'aeroport va protagonitzar una acció reivindicativa de gran ressò, en anunciar els vols per megafonia, en català i en sard, fet que li va comportar la suspensió de sou i feina durant un mes. Es va dedicar en cos i ànima a salvar els mots de l'Alguer i a retornar-hi el nom de cada cosa: dels ocells, dels peixos, dels malnoms de les cases, de les fites de mar i dels turons, dels camins i les esglésies...

FATIGAT DE LES PICABARALLES entre capelletes, es va tancar al seu Centre d'Estudis i Documentació Eduard Toda per recuperar el patrimoni lingüístic, cultural i històric alguerès. A casa seva, al carrer d'Úmbria, 9, s'accedia a l'estudi per una minúscula escala de caragol al final de la qual et trobaves en una estança que era el seu veritable refugi personal i intel·lectual, atapeït de llibres, revistes i dossiers. El seu ordinador contenia tota la catalanitat acumulada a l'Alguer, durant segles, resultat de tota una vida de recerca, descoberta i devoció per la llengua catalana. Es tractava d'un inventari meticulosíssim, dels llinatges locals, els gremis i professions, la història econòmica, política i cultural, la influència de la maçoneria, la toponímia, etc. Va ser secretari de la Comissió Territorial de l'Alguer, durant el II Congrés Internacional de la Llengua Catalana, Creu de Sant Jordi de la Generalitat i el primer alguerès a pertànyer a la Secció Filològica de l'IEC, distinció que va assumir com un gran honor, amb dignitat i dedicació. Part de la seva feina ingent es troba als deu volums de la *Revista de l'Alguer*, publicació d'alta cultura que va néixer una nit tarragonina, sopant junts a casa.

RECORDO UN CAPVESPRE MÀGIC, sentint, emocionats, la llengua dels pescadors del Càlic, ressonant a la nostra oïda cadascun dels seus mots, que també eren els nostres, designant peixos i ormeigs. I desempolsant vells papers en català, pels arxius de Sàsser. I passejant, plàcidament, de la torre de Sulis fins a la plaça del Pou Vell, el passeig més bonic del món, arran de mar, amb el gegant del cap de Caça, ajagut a l'horitzó, vigilant amatent. Ell ja anava ben cofat, llavors, amb una boina grossa que el protegia del fred, però que contribuïa a envellir un rostre ja castigat per la malaltia. Espri-matxat, amb una aparença de fragilitat

trencadissa, el veig rient enmig d'una barbata blanca, parlant pausadament, però amb una energia vivíssima, amb un detallisme fonètic minuciós, paladejant cada mot, assaborint en cada so el batec ancestral de la llengua, com si tingués pressa per fer-nos compartir els seus coneixements perquè no es perdessin, recordant l'àvia quan li deia cada nit, abans d'enllitar-se: “Dorm i reposa, no tinguis por de cap mala cosa.” El recordo conduït per la rodalia algueresa, a Fertília, a Vallverd, a la Palmavera, als cellers de Sella Mosca... I caminant pels carrers empedrats plens d'història, el carrer de la Marina, la plaça de l'Esventrament, a la catedral, o bé en silenci respectuós davant de la tomba d'un cavaller anònim de la “magnífica nació catalana”, com resa la làpida de l'església de Sant Francesc, explicant-nos tot el que sabia sobre l'Alguer, que era tot.

ELS DARRERS ANYS, VA DESPLEGAR una tasca extraordinària, des de la solitud d'un protagonista únic, en un combat conscient contra el temps que s'esgotava. Se sabia desplaçat a un extrem d'un espai humà, cultural i lingüístic, allunyat de la capital del seu centre simbòlic (Barcelona), però ser conscient que, a la banda de ponent, hi havia la terra promesa, li donava seguretat i confiança, com li demostraven els seus nombrosos amics arreu dels Països Catalans. Potser hauria volgut establir-se a Barcelona, però sabia molt bé que era l'únic alguerès que no s'ho podia permetre. Ara mateix, viuria l'hora de Catalunya, amb la passió de sempre. La seva influència ha estat molt important en les generacions més joves, com reconeix la cantant Franca Masu o Esteve Campus i Carla Valentí, dirigents locals d'Òmnium. Mesos enrere, el municipi va posar el seu nom, justament, a uns jardins de la ciutat. És allà on els minyons jugaran i els més vells recordaran. I alguns ho faran, potser, en la llengua que Caria més s'estimava.

“Se sabia desplaçat a un extrem d'un espai humà, cultural i lingüístic, allunyat de la capital del seu centre simbòlic (Barcelona)”

De set en set

Matthew Tree

Professió: sant

M' hauria agradat fer aquestes recomanacions per Sant Jordi una mica més tard, però qui té el teclat llogat no pu-

blica quan vol. Comencem, en tot cas, amb *Mare de llet i mel*, en què Najat El Hachmi encabeix el lector dins la pell d'una dona rifenya i immigrant pionera a Catalunya, amb tanta força que és impossible sortir-ne al llarg del llibre: una experiència tan gratificadora com captivadora. A *La novel·la de Sant Jordi* Màrius Serra satiritza amb precisió el món literari català (i part de l'internacional) a través d'un argument apassionant (i farcit de cadàvers) que no es

‘Lèmmings’, de Jordi Dausà, dona una idea molt clara del que és la violència de debò

resol fins a l'última pàgina. *Control de plagues*, d'Enric Gomà, deu ser l'únic assaig lingüístic seriós que fa riure en veu alta: a més de solucionar-nos 92 dubtes lèxics, l'autor ens explica l'ús correcte de les frases fetes (“Fem un 69?”; “A bodes em convides”). *Tot Messi*, de Jordi Puntí, és un assaig farcit d'informació insospitada que va enganxar fins i tot un ateu futbolístic com ara jo. En aquesta llista, per cert, volia incloure-hi la nova novel·la de Joan-Lluís Lluís, però encara friso per llegir-la. De manera que acabaré amb *Lèmmings*, l'última novel·la, excel·lent, del gironí Jordi Dausà, escrita en la segona persona del singular i ubicada al món de les lluites clandestines entre joves. Entre altres coses, dona una idea molt clara del que és la violència de debò; per contrast amb l'obra d'un cert autor burgalès que tot just ha debutat en el camp de la ficció. Sé que m'explico.

Sísif

Jordi Soler

